

розвиток «безпечного» туризму в області, що буде сприяти збереженню навколишнього середовища та раціональному використанню туристично-рекреаційних ресурсів Івано-Франківщини та забезпечить роботою місцевих мешканців, що зумовить економічне зростання регіону загалом.

Список використаних джерел:

1. Всесвітня туристська організація (ЮНВТО) World Tourism Organization, UNWTO). URL: <http://www2.unwto.org/en>.
2. Офіційний сайт «Спілки сприяння розвитку сільського зеленого туризму в Україні». URL: <https://www.greentour.com.ua/region/ivano-frankivska>.
3. Рутинський М. Я. Івано-Франківщина: територіальна організація туристичного комплексу та структура сучасного туристичного продукту регіону. Наукові записки Вінницького державного педагогічного університету імені М. Коцюбинського. Серія: Географія, 2004. № 7. С. 177-184.
4. Стратегія розвитку Івано-Франківської області на 2021–2027 роки. URL: <https://orada.if.ua/wp-content/uploads/2020/01/Stratehiiia-rozvytku-Ivano-Frankivskoi-oblasti.pdf>.
5. Царик Л., Царик П. Геоекологічні підходи до оцінки ступеня збалансованості природокористування. Вісник Львівського університету. Серія географічна. 2009. Вип. 37. С. 43-48.
6. Tsaryk L., Kuzyshyn A., Tsaryk P. Selected Aspects of Ecological Dimensions of Ecotourism Development in the Networks of National Natural and Regional Landscape Parks of Ukraine. *Annales Universitatis Mariae Curie-Sklodowska, sectio B – Geographia, Geologia, Mineralogia et Petrographia*. 2020. Vol. 75. P. 161-181.

Джула Д.
магістрант II курсу
спеціальності 103 Науки про Землю
Науковий керівник – проф. Кузишин А. В.

ЗНАЧЕННЯ ГЕНЕРАЛЬНИХ ПЛАНІВ ДЛЯ ПЛАНУВАННЯ ТЕРИТОРІЇ МІСЬКИХ ПОСЕЛЕНЬ (НА ПРИКЛАДІ ПОДІЛЬСЬКИХ ОБЛАСТЕЙ)

Територіальна диференціація соціального розвитку, нерівність людей за умовами життя в різних районах країни охоплює велике коло політичних, духовних і економічних проблем. Серед складових геопросторових соціально-економічних відмінностей можна назвати такі: відмінності між умовами праці й побуту соціальних спільностей людей у районах різного таксономічного рангу; рівнем їх соціального розвитку, включаючи показники освіти, професійної кваліфікації; територіальний пріоритет наявних політичних партій та громадських рухів; електоральні уподобання населення різних регіонів; взаємозв'язок національної та релігійної складових тощо. Соціально-економічні відмінності складні за структурою, їм властиві численні ознаки і особливості, різноманітність сторін, які їх характеризують.

Планування місцевого розвитку, а значить, і розробка стратегічних планів економічного, соціального чи сталого розвитку громади взаємопов'язана з планами просторового розвитку території – генеральним планом, планом зонування території та детальним планом території міського населеного пункту.

Генплан будь якого населеного пункту – це головний містобудівний документ, що визначає основні питання довгострокової стратегії планування та забудови території населеного пункту. Принципи та весь «інжиніринг» розробки генеральних планів населених пунктів визначаються ДБН 360-92** «Містобудування. Планування та забудова міських та сільських поселень» [2].

Генеральний план міських населених пунктів Подільських областей має враховувати взаємозв'язок з рекреаційними територіями, розташованими навколо нього, перспективи просторового розвитку навколишніх територій, а також враховувати «зону будівельного впливу», тобто зону, на яку впливає місто. Сьогодні слово «будівельного» опускають, оскільки мова йде також про впливи економічний та соціокультурний. Отже, зона впливу міста визначається двома параметрами: радіальна відстань від межі міста в кілометрах та часом, який витрачає житель приміської зони, щоб дійхати громадським транспортом до центру міста, ядра агломерації – доступною. Саме цей другий параметр є ключовим, адже люди є основним ресурсом сучасної економіки, а, отже, – розвитку міст, а ефективність і продуктивність їх роботи «на економіку» суттєво залежить від умов цього переїзду.

Для міських поселень Тернопільської, Хмельницької та Вінницької областей властиві схожі тенденції в плануванні території, з врахуванням чисельності населення та промислової орієнтації таких населених пунктів

Очевидно, зона «впливу міста», її діаметр є функцією «вагомості, значущості міста», його фізичного розміру та економічного, і зрештою, політичного, культурного впливу. Оскільки рівень впливу міста на навколишню територію нерівномірно зменшується із збільшенням віддалі від його центру, тому таких зон є декілька. Чим більше місто тим більше зон. Для Вінниці, Тернополя та Хмельницького їх налічують сім. Для інших міст регіону – три. Візуально ці зони мають «зіркоподібну» форму і їх «промені» максимально далеко простягаються від міст вздовж транспортних магістралей. Для обласних центрів ця зона визначається транспортною доступністю людей (час доїзду громадським транспортом від місця проживання у приміській зоні до центру міста не має перевищувати

60 хвилин, або відстань не повинна бути більшою, ніж 30 км), для малих міст ця зона становить 5-15 км, для середніх міст – близько 30 км. Чим більше місто, тим більше зон.

Для міст Подільських областей типовою рисою є наявність містообслуговуючої та містозабезпечуючої категорій. Містообслуговуюча категорія пов'язана із забезпеченням життєдіяльності населення й задовольняє його соціально-культурні потреби. Мережа громадського обслуговування населення складається з дитячих, шкільних і культурноосвітніх закладів, об'єктів охорони здоров'я, фізкультурних і спортивних споруд, підприємств торгівлі, харчування, побуту.

Містозабезпечуюча категорія пов'язана з функціонуванням та розвитком матеріально-технічної бази міста, виробництвом послуг, інформації тощо. Це підприємства комунального господарства, спеціалізовані організації та заклади з різноманітним напрямком діяльності. Містозабезпечуюча категорія охоплює підприємства та організації комунального господарства, промислові підприємства місцевого значення, ремонтно-будівельні організації, що виконують роботи за замовленням міста, а також громадські, господарчі, спеціалізовані заклади, організації, діяльність яких спрямована на забезпечення потреб міста.

Водночас слід відзначити, що в обласних центрах Подільських областей та відносно значних містах (Кам'янець-Подільський, Жмеринка, Козятин, Чортків) формується тенденція регулювання використання просторового потенціалу міста з паралельною відмовою від жорсткого функціонального зонування міста та чіткого визначення їхніх меж та перехід до створення багатofункціональних територій, на яких можливе здійснення всіх основних функцій, притаманних сучасному місту. Основоположним інструментом раціонального управління використання міських земельних ресурсів є зонінг.

Зонінг – це спосіб організації землекористування на основі встановлення правил, умов, норм і стандартів щодо використання й забудови земельних ділянок. Зонінг-правила – це своєрідний законодавчий механізм, який можна застосовувати до окремих ділянок і будівельних проєктів, щоб узгодити їх із цілеспрямованим розвитком міста [1, с. 66].

Прикладом такого зонування може бути публічно доступний документ щодо міста Тернополя (рис. 1). Його діюча редакція була прийнята в грудні 2021 року. Зонування було проведено з метою отримання пропозиції щодо подальшої стратегії планування і забудови території міста Тернополя; визначення принципів і напрямів планувальної організації та функціонального призначення території;

отримання пропозицій щодо удосконалення системи обслуговування населення, вуличної та транспортної мережі, інженерного обладнання; врахування інтересів фізичних та юридичних осіб, затвердження міських цільових програм та приведення містобудівної документації до сучасної нормативно-законодавчої бази.

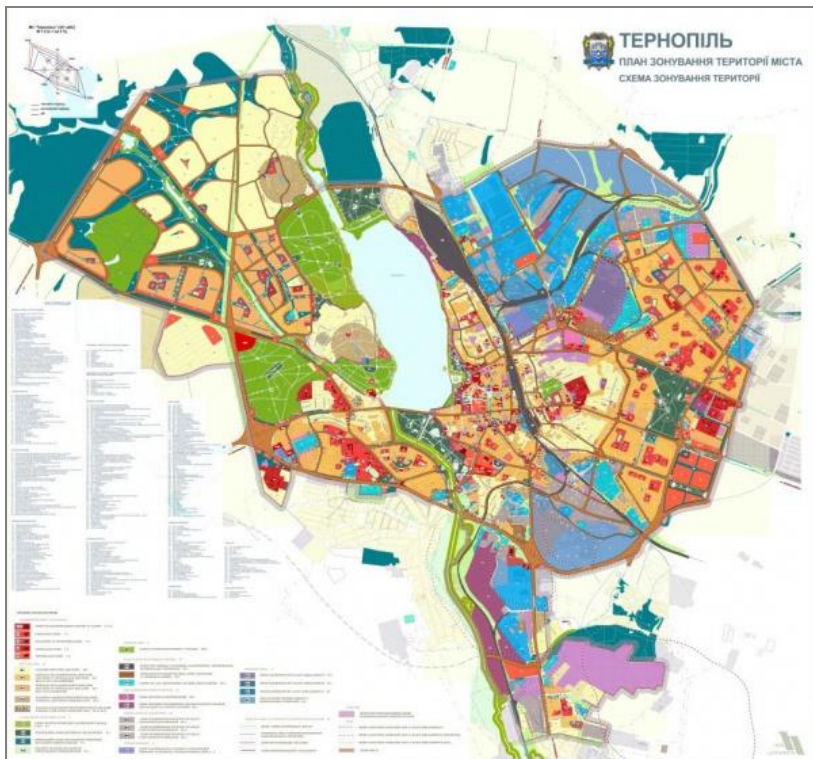

Рис. 1. Зонування міста Тернополя [4]

Для формування комфортного середовища проживання в містах Подільських областей важливим елементом є осучаснення системи просторової організації. Одним з варіантів такого процесу є зонінг. Його практичність застосування важлива для інвесторів, а також для аналізу існуючого характеру використання та забудови земель у функціональних зонах, оцінки можливостей кожної зони, установлення для кожної зони умов та обмежень з визначенням видів використання земельних ділянок й об'єктів нерухомості та установлення остаточних кордонів функціональних зон.

Список використаних джерел:

1. Безлюбченко О. С. Планування міст і транспорт: навч. посібник / О.С. Безлюбченко, С. М. Гордієнко, О. В. Завальний; Харків. нац. ун-т міськ. госп-ва ім. О. М. Бекетова. Харків: ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2021. 271 с.

2. Містобудування. Планування і забудова міських і сільських поселень. ДБН 360-92**. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/FIN35002>.

3. Олійник Я. Б. Територіальна ідентичність населення Подільського регіону: монографія / Я.Б. Олійник, О.М. Гнатюк. К.: ВПЦ «Київський університет», 2017. 223 с.

4. План зонування міста Тернополя. URL: <https://ternopolcity.gov.ua/generalniy-plan/20072.html>.

Любий А.

магістрант II курсу

спеціальності 103 Науки про Землю

Науковий керівник – доц. Янковська Л. В.

ГІДРОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА РІЧОК ГУСЯТИНСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ

Зростаюче антропогенне навантаження призводить до негативних змін у довкіллі. В останні кілька десятиліть гостро постає питання збереження кількості та якості водних ресурсів, оскільки вони мають велике значення для економічного розвитку країни із забезпеченням усіх сфер життєдіяльності людини.

Метою даної статті є дати характеристику річкам, що протікають через територію Гусятинської громади. Об'єкт дослідження – річки у Гусятинській територіальній громаді. Предмет дослідження – гідрологічні характеристики водних об'єктів громади.

Гусятинська територіальна громада (ТГ) – територіальна громада в Україні, у Чортківському районі Тернопільської області. Адміністративний центр – смт Гусятин. Площа громади – 248,2 км², населення – 15 745 осіб (2020). Утворена 15 липня 2015 року шляхом об'єднання Гусятинської селищної ради та Вільхівчицької, Суходільської сільських рад Гусятинського району [1].

Через територію громади протікають декілька річок. Річка *Збруч* (ліва притока Дністра), на правому березі якої знаходяться такі населені пункти громади Боднарівка, Зелена, Вільхівчик, Сидорів, Сокиринці. Протікає Подільською височиною, на межі Тернопільської та Хмельницької областей. Бере початок за межами громади з джерел поблизу села Щаснівка Тернопільського району на Авратинській височині. Тече Подільською височиною з півночі на південь. Довжина 247 км, площа басейну 3350 км². Середня глибина 1,5-2 м. Ширина річки 8-11 м, глибина на плесах 2,5-4 м. Русло має численні меандри, трапляються порожисті ділянки, багато островів і стариць. Похил